

Verantwoordelijkheden van de sportwerkgever

Let op wettelijke arbeidstijden

Tal van sportorganisaties hebben personeel in dienst. Denk bijvoorbeeld aan trainers of onderhoudspersoneel, maar ook verenigingsmanagers en combinatiefunctionarissen. De arbeidsverhouding brengt voor de werkgever in de sport verantwoordelijkheden met zich mee. Eén van deze verantwoordelijkheden is het beschermen van de veiligheid, de gezondheid en het welzijn van de werknemers in relatie tot de arbeidstijden.

Een sportorganisatie is ten opzichte van zijn personeel verplicht de wettelijke normen voor maximumarbeidstijd, minimumrusttijd, pauzes en arbeid op zondag in acht te nemen. Deze zijn vastgelegd in de Arbeidstijdenwet (Atw). De Atw is overigens slechts van toepassing op de verhouding tussen de werkgever en de (gedetacheerde) werknemer en geldt bijvoorbeeld niet voor vrijwilligers of zzp'ers. De Atw is in beginsel ook niet van toepassing op beroepssporters. Desalniettemin is het raadzaam om bij vrijwilligers, zzp'ers en beroepssporters toch te letten op de verhouding arbeidstijd/rusttijd.

Dubbel normenstelsel

De Atw gaat uit van een zogenoemd 'dubbel normenstelsel'. Dit betekent dat een werkgever in beginsel de wettelijke standaardregelingen in acht moet nemen, maar dat bij een collectieve regeling in sommige gevallen hiervan mag worden afgeweken. Dit kan een collectieve arbeidsovereenkomst (cao) zijn, maar ook een schriftelijke afspraak tussen de werkgever en een medezeggenschapsorgaan, zoals een ondernemingsraad (or) of personeelsvertegenwoordiging (pvt). Een afspraak in een individuele arbeidsovereenkomst is geen collectieve regeling, de CAO Sport en de CAO voor Sportverenigingen zijn dat bijvoorbeeld wel. Veelal dient een cao uitdrukkelijk van toepassing te zijn verklaard in de arbeidsovereenkomst. Partijen kunnen er ook voor kiezen een cao gedeeltelijk van toepassing te verklaren.

Maximum arbeidstijden

Bij collectieve regeling kan worden afgeweken van het maximum van 55 uren per vier weken

voor een niet-jeugdige werknemer. Een voorbeeld daarvan is de in de CAO Sport opgenomen jaarurensystematiek. Op basis van deze regeling wordt de arbeidsduur uitgedrukt in uren per jaar (1.930 uren). Het voordeel hiervan is dat beter kan worden ingespeeld op drukke en rustigere periodes in verband met de looptijd van competities en toernooien. De jaarurensystematiek biedt ook een oplossing voor arbeid die sterk afhankelijk is van seizoensinvloeden. Een havenmeester kan bijvoorbeeld op deze manier in de drukke zomerperiode extra uren draaien, die in de rustige winterperiode dan weer kunnen worden gecompenseerd. Uiteraard mogen de overige normen die in tabel 1 (zie pagina 31) staan (12-60-48) hierbij niet worden overschreden.

Minimum rusttijden

In tabel 2 (zie pagina 31) staan de wettelijke minimum rusttijden die werkgevers in acht

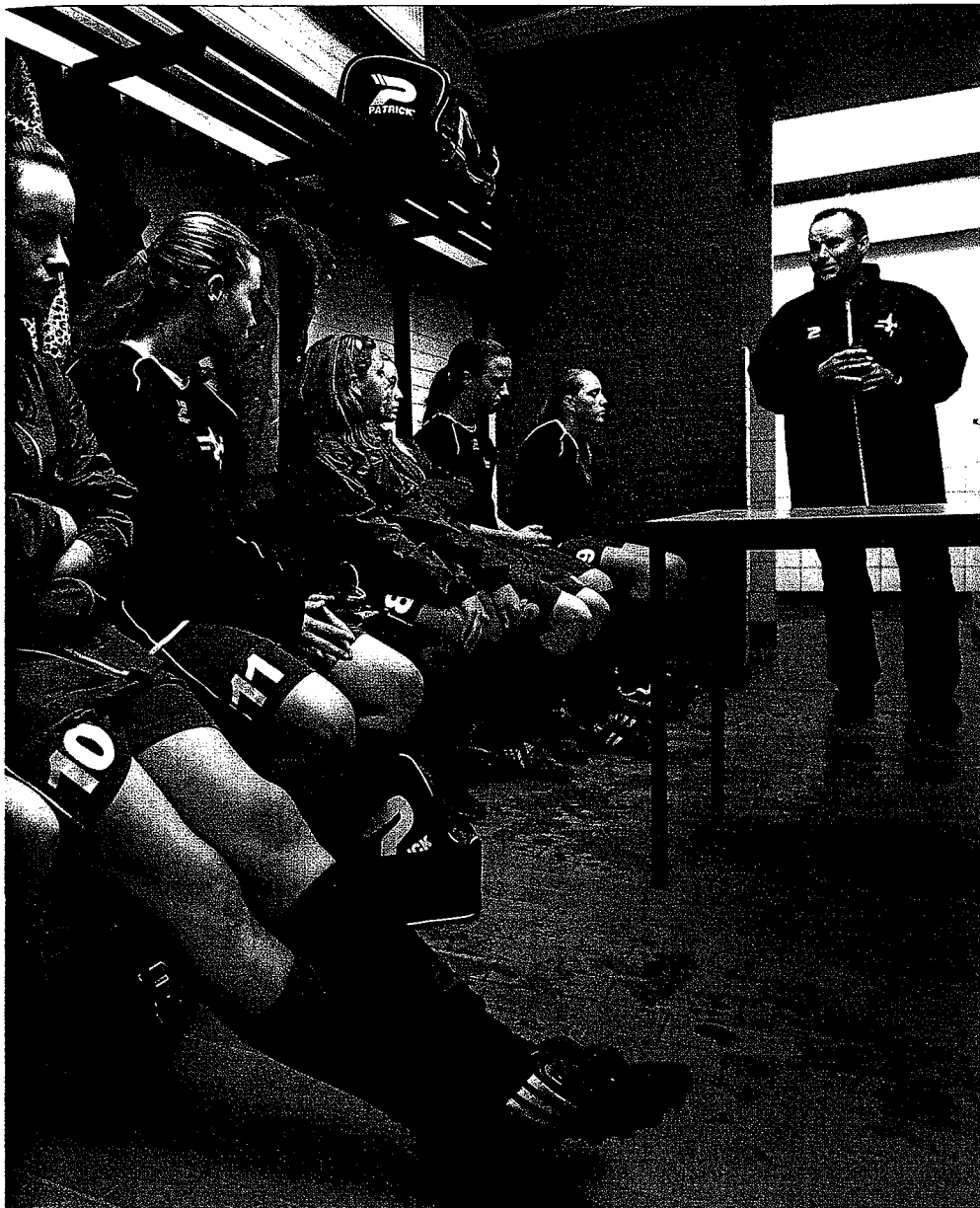

FOTO: ANP-PHOTO

Tips

- Ga na of de dienstroosters van het personeel voldoen aan de wettelijke arbeidstijden (let op: voor jeugdige werknemers gelden andere normen!)
- Zo nee, is het wettelijk mogelijk om af te wijken door middel van collectieve regeling?
- Is er sprake van een dergelijke collectieve regeling (cao of schriftelijke afspraak met or/pvt)?
- De wettelijke arbeidstijden zijn weliswaar niet van toepassing op vrijwilligers, zzp'ers en beroepssporters, maar houd de verhouding arbeidstijd/rusttijd wel in de gaten.

moeten nemen. Voor de bepaling van de rustperiode wordt begonnen met tellen op het eerste moment van de dag waarop de arbeid wordt verricht. Stel, verenigingsmanager X is werkzaam bij voetbalvereniging Y en werkt op maandag van 08:30 tot 17:00 uur, vervolgens – diezelfde dag – van 20:00 tot 22:00 uur en op dinsdag begint zij weer om 08:30 uur tot 17:00 uur.

Verenigingsmanager X heeft in de periode van maandag 08:30 uur tot dinsdag 08:30 uur ten minste recht op 11 uren aaneengesloten rusttijd. Tussen maandag 17:00 uur en 22:00 uur heeft zij slechts 3 uren rust. Vervolgens heeft zij na maandag 22:00 uur slechts 10,5 uren rust. Aangezien verenigingsmanager X in de referentieperiode niet 11 uren onafgebroken rusttijd geniet, is het dus niet toegestaan om X conform bovenstaand dienstrooster te werk te stellen. Sportvereniging Y

zou de tweede dienst op maandag om 21:30 uur kunnen laten eindigen, zodat X weer 11 uren aaneengesloten rust heeft. Overigens is het mogelijk om eenmaal in de 7 dagen de rusttijd in te korten tot ten minste 8 uren, maar dan moet de aard van de arbeid of de bedrijfsomstandigheden dit wel vereisen.

Pauze

Ook de pauzeregeling kan het best worden uitgelegd aan de hand van een voorbeeld. Stel, sporthal A vraagt zich af of sporthalbeheerder B, wiens aanwezigheid in of nabij de sporthal noodzakelijk is vanwege de aard van zijn functie, verplicht kan worden om ook zijn pauze op de werkplek te genieten. Het antwoord hierop is in beginsel nee. Gedurende zijn pauze heeft B namelijk geen enkele verplichting ten aanzien van de arbeid. Bij collectieve regeling (zoals een cao of een schriftelijke regeling met or/pvt)

kan echter van deze wettelijke norm worden afgeweken, maar dan moet wel vaststaan dat de werknemer in kwestie geen contact heeft met collega's (zogenoemde 'alleen-arbeid') of dat de aard van de arbeid geen pauze toelaat en de arbeid door de werkgever redelijkerwijs niet anders kan worden georganiseerd. Sporthal A zou in het geval van sporthalbeheerder B dus kunnen stellen dat sprake is van één van voornoemde twee uitzonderingssituaties. Indien daarnaast in een collectieve regeling is vastgelegd dat de pauze in het pand moet worden genoten, dan is B gehouden om deze regeling na te leven. Zie tabel 3 (pagina 31) voor de wettelijke minimum pauzetijden.

Geen arbeid op zondag

De hoofdregel is dat op zondag geen arbeid wordt verricht, behalve voor zover dat uit de

Vervolg op pagina 31

Vervolg van pagina 29

aard van de arbeid voortvloeit en dit door partijen is bedongen (bijvoorbeeld in de arbeidsovereenkomst of de toepasselijke cao). In zowel de CAO Sport als de CAO voor Sportverenigingen is bepaald dat arbeid op zondag, gelet op de aard van de functie van de werknemer, in sommige gevallen als normaal kan worden beschouwd. Denk bijvoorbeeld aan arbeid in het kader van wedstrijden of toernooien op zondag.

Uitzonderingssituatie

Mochten werkgever en werknemer geen arbeid op zondag hebben bedongen, dan kan een werknemer slechts op zondag tewerkgesteld worden als de bedrijfsomstandigheden dit noodzakelijk maken en een werkgever daartoe overeenstemming heeft bereikt met een medezeggenschapsorgaan of, bij het ontbreken daarvan, met de belanghebbende werknemers. De werkgever zal in dat geval wel moeten aantonen dat hij een bedrijfseconomisch belang heeft bij arbeid op zondag. Hierbij spelen alle omstandigheden van het geval mee, zoals de (extra) omzet die een sportvereniging kan genereren door het houden van een toernooi op zondag.

Handhaving

Werkgever en werknemer zijn zelf verantwoordelijk voor het naleven van de wettelijke arbeidstijden. Vakbonden en medezeggenschapsorganen kunnen opkomen voor de belangen van een werknemer, wanneer sprake is van niet-nakoming van een collectieve regeling. Indien een werknemer meer wordt ingezet dan wettelijk is toegestaan en hij (hierdoor) arbeidsongeschikt raakt, kan de sportorganisatie hiervoor aansprakelijk worden gesteld. Het niet naleven van de wettelijke arbeidstijden levert in beginsel namelijk een schending op van de zorgplicht van de werkgever jegens de werknemer.

Meerdere banen

Veel mensen combineren een vaste (hoofd) baan met een baan bij een sportorganisatie. Het kan dan voorkomen dat die werknemer bij elkaar meer arbeid verricht dan wettelijk is toegestaan. Een werkgever hoeft dat in

Tabel 1 Wettelijke maximum arbeidstijden

	Niet-jeugdige werknemer (18 jaar of ouder)	Jeugdige werknemer (16 of 17 jaar)
Arbeidstijd per dienst	12 uren	9 uren
Arbeidstijd per week	60 uren	45 uren
Arbeidstijd per 4 aaneengesloten weken	gemiddeld 55 uren per week	gemiddeld 40 uren per week
Arbeidstijd per 16 aaneengesloten weken	gemiddeld 48 uren per week	

Tabel 2 Wettelijke minimum rusttijden per dag en per week

	Niet-jeugdige werknemer	Jeugdige werknemer
Rusttijd per 24 aaneengesloten uren (dagelijks)	11 uren	12 uren, waarin begrepen de uren tussen 23.00 en 06.00 uur
Rusttijd per aaneengesloten periode van 7 maal 24 uren (wekelijks) of 14 maal 24 uren (tweewekelijks)	36 uren per week of 72 uren per twee weken (die kan worden gesplitst in onafgebroken rustperiodes van elk ten minste 32 uren)	36 uren per week

Tabel 3 Wettelijke minimum pauzetijden

	Niet-jeugdige werknemer	Jeugdige werknemer
Pauze bij dienst van meer dan 4,5 uren		30 minuten (op te splitsen in twee keer 15 minuten)
Pauze bij dienst van meer dan 5,5 uren	30 minuten (op te splitsen in twee keer 15 minuten)	30 minuten (op te splitsen in twee keer 15 minuten)
Pauze bij dienst van meer dan 10 uren	45 minuten (op te splitsen in pauzes van ten minste 15 minuten)	

beginsel niet te accepteren. Of een werkgever vervolgens eenzijdig de arbeidstijd van de werknemer kan wijzigen – zodat weer wordt voldaan aan de maximum arbeidstijden – is echter afhankelijk van de concrete omstandigheden van het geval en of de sportorganisatie zich het recht heeft voorbehouden om de arbeidsvoorwaarden eenzijdig te wijzigen. Het is aan te bevelen om bij het aangaan van het dienstverband met de werknemer af te spreken dat hij voor het verrichten van (extra) nevenwerkzaamheden van tevoren instemming van de sportorganisatie nodig heeft.

Conclusie

De arbeidstijdenwetgeving kenmerkt zich door flexibiliteit. Werkgever en werknemer

hebben op veel punten de vrijheid gekregen om door middel van een collectieve regeling op maat gesneden afspraken te maken. Desalniettemin blijft het voor een sportvereniging zaak om zich goed bewust te zijn van de wettelijke grenzen en de daarmee samenhangende zorgplicht naar het personeel toe.

Maurits van Buren is advocaat bij Brantjes-Veerman Advocaten te Amsterdam, dat met de sectie sportrecht topsporters, sportbonden en sportorganisaties bijstaat. Brantjes-Veerman Advocaten legt zich hierbij onder andere toe op het arbeidsrecht in de sport.